

melyek közül az egyiknek, a székely medence lakosságának száma- közelítőleg 500 000, tehát nagyobb, mint a Magyarországon lakó szerb és horvát lakosság száma.

Az etnográfiai határok segítségével Magyarországot sikerülne tehát oly részekre bontani, mely részek egyike sem életképes. A nemzetiségek megoszlása Magyarországon bizonyítja, hogy az ú. n. etnográfiai határok sem alkalmasak az önrendelkezésileg alanyának meghatározására.

Adva van tehát egy terület, Magyarország, melyen a múltban egy faj, a magyar, kizárólagos és más nemzetiségek érdekeit sértő uralmat gyakorolt, ezt meg kell változtatni. Úgy halljuk ez a probléma. A megoldás, melyet nekünk ajánlanak kettős, és pedig: az egyik: hogy a magyar faj ne uralkodjék a többi fajon, hanem inkább a többi faj a magyaron, egy faj uralma helyébe más faj uralma lépjen; a másik: osszuk fel az országot etnográfiai határoknak megfelelően annyi részre, hogy egyik rész se legyen életképes. A magyar faj idegen uralom alá kerüljön.

A Búr-háború: folyamán mondotta egyszer az akkor még ellenzéki David Lloyd George, hogy «annektálni egy nemzetet, mely nem akar annektálva lenni, nem könnyű feladat, különösen ha gondolunk arra, hogy az a faj, melynek annektálásáról beszélünk, 100 évig ellent állott a spanyol hatalomnak és pedig oly időben, midőn az a hatalom katonai dicsőségének csúcspontján állott. A hollandusok, habár a spanyolok minden ütközetben megverték őket, elérték azt, hogy Spanyolország erejét kimerítették és Spanyolország hanyatlása ezen időponttól számítódik. Igaz, hogy a háború akkor vallási kérdésekért és ma faji kérdésekért folyik. Faji ellentétek élesebbek azonban a vallási ellentéteknél.» Idegen nemzet annektálása nyilván nem lesz könnyebb feladat azáltal, hogy ha az annektálandó nemzet öntudatát 1000 év története alakította ki.

1.2.5. További ajánlott irodalom

A középosztály-problematika:

A zsidókérdés Magyarországon. A Huszadik Század körkérdése. Huszadik Század, 18. évf. (1917) 7–8. sz.

Concha Győző: A gentry. Budapesti Szemle, 142. k. (1910) 401. sz. 1–34., 402. sz. 177–199.

Farkas Géza: Az úri rend. Budapest, 1912, Eggenberger.

Istóczy Győző: A zsidókról. Budapest, 1875, Tettey Nándor és Társa.

Kiss Sándor: Fajunk védelméről. Budapest, 1918, Hornyánszky.

Lippay Zoltán: A magyar birtokos középosztály és a közélet. Budapest, 1919, Franklin.

Mailáth József Szociálpolitikai tanulmányai és beszédei. Budapest, 1903, Kilián.

Münstermann Győző: A középosztály önvédelme. Kolozsvár, 1904, Ajtai K. Albert.

Szabó Dezső: A magyar középosztály megteremtése. Budapest, 1935, Ludas Máttyás.

Verhovay Gyula: Az ország urai. Budapest, 1890, Buschmann.

A munkáskérdés:

- Bangha Béla: Magyarország újjáépítése és a kereszténység. Budapest 1920, Szent István Társulat.
- Chyzer Béla: A gyermekmunka Magyarországon. Budapest, 1909, Országos Gyermekvédő Liga.
- Ferenczi Imre: Munkáslakás-kérdés, különös tekintettel Budapestre. Budapest, 1906, Kilián.
- Gelléri Mór: Harc a munkanélküliség ellen. Budapest, 1900, Új Magyar Szemle.
- Méhely Kálmán: A munkáskérdés háborús fejlődése. Budapest, 1918, Pesti Könyvnyomda Rt.
- Szántó Menyhért: Az állam és a társadalom szerepe a munkásvédelem terén. Elhangzott a Társadalomtudományi Társaság ülésén. Huszadik Század, 2. évf. (1901) 1. sz. 239–248.
- Szász Zsombor: A munkáspolitikai irányai. Elhangzott a Magyar Társadalomtudományi Egyesület értekezőjében. Magyar Társadalomtudományi Szemle, 1. évf. (1908) 10. sz. 938–948.
- Szterényi József: A szociálpolitikai conservativizmus. Megnyitó beszéd a Törvényes Munkásvédelem Magyarországi Egyesületének 1914. évi közgyűlésén. Budapest, 1914, Kilián.
- Víg Albert: Magyarország iparoktatásának története az utolsó száz évben. Budapest, 1932, MTA.

Az agrártársadalom:

- Asbóth János: A föld, mint társadalom-politikai és nemzeti kérdés. Budapest, 1900, Athenaeum.
- Bernát István: A magyar agrártörekvések célja és létjogosultsága. Budapest, 1896, Kilián.
- Bernát István: Agrárpolitika. Budapest 1903, Kilián.
- Czettler Jenő: Magyar mezőgazdasági szociálpolitika. Budapest 1914, Pátria Ny.
- Dániel Arnold: A szövetkezetek és a parasztság. Budapest, 1907, Huszadik Század.
- Erdei Ferenc: A magyar paraszttársadalom. In: Erdi Ferenc: A magyar társadalomról. Budapest, 1980, Akadémiai. 83–252.
- Issekutz Győző: A tűzhely védelme. Magyar Gazdák Szemléje, 3. évf. (1898) 1. sz. 257–287.
- Károlyi Sándornak a Magyar Gazdaszövetség nevében írt felterjesztése az Igazságügy-miniszterhez. In: Az uzsora ellen. Jogi tanulmányok és a Magyar Gazdaszövetség szaktanácskozása. Budapest, 1902, Magyar Gazdaszövetség.
- Timoleon (Beksics Gusztáv): A legújabb politikai divat. Budapest, 1894, Zilahy.
- Tisza István: Magyar agrárpolitika. In: Gróf Tisza István összes munkái. I. köt. Budapest, 1923, Franklin. 237–302.

Nemzetiségi aspektusok:

A Magyarországon 1893. január 31-én végrehajtott cigányösszeírás eredményei.

Magyar Statisztikai Közlemények IX. köt. Budapest, 1895, KSH.

A Szlovák Nemzeti Párt 1901. évi választási programja. In: Mérei Gyula – Pölöskei

Ferenc (szerk.): Magyarországi pártprogramok 1867–1919. Budapest, 2003,

ELTE–Eötvös. 202–203.

Bánffy Dezső: Magyar nemzetiségi politika. Budapest, 1902, Révay.

Jászi Oszkár: A nemzeti államok kialakulása és a nemzetiségi kérdés. Budapest, 1912,

Grill Károly.

Steier Lajos: A tót kérdés. A tót nemzetiségi mozgalom fejlődésének története.

Liptószentmiklós, 1912, Steier Izidor.

Timoleon (Bekszics Gusztáv): A legújabb politikai divat. Budapest, 1894, Zilahy.